

De woorden van 2011

Het nieuwe jaar is begonnen, de woord-van-het-jaar-verkiezingen zijn achter de rug. Wat zijn volgens al die peilingen de woorden die het gezicht van het afgelopen jaar bepaalden?

Redactie *Onze Taal*

Foto: Iris Vetter

Onze Taal-voorzitter Ernst Numann maakt op het Onze Taal-congres in Breda het woord van 2011 bekend.

Welke al dan niet nieuwe woorden waren de opvallendste, typerendste en spraakmakendste van het afgelopen jaar? Deze vraag is dit najaar vanuit minstens vier hoeken gesteld. Het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) koos 'het neologisme van het jaar' (het werd *wildbreien*), kinderkrant *Kidsweek* het 'kindernieuwswoord van het jaar' (*komkommerpaniek*), en het congres van Onze Taal het kenmerkendste woord van het jaar (*weigerambtenaar*). Ten slotte hield ook Van Dale een verkiezing, in maar liefst zes categorieën (behalve 'algemeen' onder meer 'jongerentaal', 'lifestyle' en 'politiek'), en dat dan ook nog eens voor Vlaanderen. Het ging Van Dale net als het INL uitsluitend om nieuwe woorden.

Bij elkaar geven die verkiezingen en de bijbehorende lijstjes een beeld van de woorden van 2011. Hieronder een keuze.

Arabisch lente Aanduiding voor de golf van demonstraties en revoluties in onder meer Tunesië, Egypte, Libië, Jemen, Syrië, Jordanië, Marokko en Algerije. Strikt genomen niet één woord, maar toch stemde 21% van de bezoekers van het Onze Taal-congres erop, waarmee het de tweede plaats bereikte.

bedrijfspoedel Spraakmakend nieuw woord uit een spraakmakend debat in de Tweede Kamer. PVV-leider Wilders noemde zijn PvdA-collega Cohen de "bedrijfspoedel van Rutte I", omdat volgens hem niet gedoogpartner PVV het schoothondje van de regering is, maar oppositiepartij PvdA. Die steunt immers – anders dan de PVV – het Europese beleid van het kabinet.

casinopensioen Staat voor een pensioen waarvan de hoogte ook afhankelijk

is van de situatie op de financiële markten. Een deel van de vakbeweging FNV wilde niet instemmen met een akkoord over zo'n pensioen, dat minder zekerheid biedt en meer risico's oplevert – zoals in het casino dus.

EHEC-bacterie Dook in Duitsland op, en beheerste wekenlang het nieuws. Komt voor in groentescheuten en komkommers, kan een besmettelijke dikke-darmontsteking veroorzaken, en leidde tot tientallen doden. Vandaar ook *komkommerpaniek*, volgens *Kidsweek* het 'kindernieuwswoord van het jaar'.

eurocrisis Domineerde het hele jaar het nieuws. Ook het verwante *schulden crisis* en *schuldenunie* kwamen op lijstjes voor.

Occupy Demonstranten tegen het systeem dat debet zou zijn aan de financiële crisis kampeerden vorig jaar bij effectenbeurzen en andere symbolen van het kapitalisme. *Occupy (to occupy)* is 'bezetten' verwijst naar de beweging, *occupyer* naar een lid ervan.

plaszak Steeds meer treinen hebben geen toilet, maar de reizigers móéten natuurlijk soms gewoon toch. Oplossing van de NS: een plaszak, waarmee passagiers zich bij hoge nood kunnen terugtrekken in een lege cabine van de machinist.

tuigdorps Aantal op een afgelegen locatie gelegen wooncontainers voor zogeheten veelplegers. Idee van PVV-leider Geert Wilders ("Zet al het schorriemorrie bij elkaar"). Woord van het jaar bij Van Dale; de overige Nederlandse kandidaten waren (naast het in dit overzicht ook al genoemde *casinopensioen*, *EHEC-bacterie* en *occupyer*): *bejaardenchip* (voor demente bejaarden), *cavia-*

politie, *dominorevolutie*, *fraudeprof*, *schuldenunie* en *tijgermoeder* (geeft haar kinderen een erg prestatiegerichte opvoeding).

vlinderakkoord Vlaamse uitdrukking voor een (gedeeltelijk) regeerakkoord, bereikt door formateur Elio Di Rupo, die vaak een vlinderdasje draagt. Het ultieme vlinderakkoord werd eind vorig jaar gesloten, na een formatie die welgeteld 540 dagen heeft geduurd. In de top-tien van Vlaamse kandidaten voor het woord van het jaar van Van Dale stonden nóg twee woorden die naar de moeizame formatie verwezen: *frietrevolutie* (protest tegen het voortduren van de regeringsformatie) en *lazarusformatie* (vanwege het vallen en opstaan). Verder kwamen onder meer in aanmerking: *bakfietsvlaming* (denkt progressief, maar handelt conservatief), *knuffeldiefstal* (diefstal van halskettingen terwijl de dader het slachtoffer een knuffel geeft), *letsen* (werkwoord afgeleid van *LETS*, een hedendaagse vorm van ruilhandel), *vettaks* en *stoeproken* (verkozen tot het Vlaamse woord van het jaar).

weigerambtenaar Ambtenaar die op grond van gewetensbezwaren weigert mensen van hetzelfde geslacht in de echt te verenigen. Het woord bestaat al langer, maar het congres van Onze Taal vond dat 2011 het jaar was dat er bij uitstek door werd getypeerd.

wildbreien Het maken van fleurige breisels die om lantaarnpalen, straatmeubilair of bomen worden geknoopt om het straatbeeld op te vrolijken. Ook wel 'straatbreien' genoemd.

Wordfeud Waarschijnlijk dé taaltrend van het afgelopen jaar: scrabbelen via de smartphone.